

tako očitno ponaša, da je veselje. Najbolj je z gnojnicami vinograde gnojiti meseca februarja (svečana) in marca (sušca), dokler je zemlja še nekoliko zmrzla.

* Kako borovo seme hraniti. O hranjenju borovega semena (Kiefersamen) ali tako imenovanih borovih češarkov se je na pruskem višem logarstvu Falkenburgu po dolgoletnem opazovanju to-le izvedelo: 1) če se omencano (abgeflügelt) borovo seme shrani, je za posetev le dve leti plodno; če se mu pa luske (Flügel) pusté, je za posetev tudi 3 leta dobro; 2) da je v enem funtu borovega semena z luskami 62.290 zrn, brez lusk pa celó 77.390 zrn; 3) da seme tem hitreje kalí in močnejše in krepkeje rastlinice požene sè živimi zelenimi iglicami, čem mlajše je; in 4) ako je seme čez 2 leti staro, tedaj jih med 100 zrn komaj kalí 30 do 40.

Občinske stvari.

Okrajni zbori na Štajarskem

kmalu bodo izbrani, ter začeli svoje delo. Kakor vojak zgrabi orožje, kadar sliši znamenje na boj, tako morajo na vsakem mestu rodoljubi za delo s peresom in z besedo prijeti, kadar gré za to, da se zaupa za tri leta dober kos národovega blaga in národove sreče izvoljenim možém.

Dosihmal nismo imeli v svojih okrajih drugih opravnikov, kakor le vladine; vsaka občina si je smela izbrati svoje zastopnike, katerim je zaupala svoje zadeve, a zadeve celega okraja je imel v rokah le cesarski predstojnik. Nalagal je okrajne doklade in davke po svoji previdnosti. Gotovo moramo pripoznavati, da so oni gospodje dosti storili za blagor okrajev; vendar gotovo se nam tudi mora pripoznavati, da bi se lahko tu ali tam več storilo; trdno pa zaupamo, da je med nami toliko rodoljubnih mož, da bodo dosihmal več opravili v zadevah svojega okraja, tedaj nekako v svojih lastnih zadevah, nego so opravili dosihmal vladini uradniki.

Drznem se, po povabilu „Novic“ pisati v naglosti nekoliko vrstic o zborih okrajnih, in sicer

1. o njihovem namenu.

Okrajni zbor ima opraviti v vseh notranjih zadevah svojega okraja in njegovih prebivalcev. To je: kolikor moči, zlasti denarne in delavne moči, bo imel in si preskrbel okrajni zbor, toliko sme storiti za blagor svojega okraja.

Dosihmal so bile najbolj važna reč okrajne ceste, pa tudi menda še dolgo bo tako ostalo. Posebna postava, razglašena dne 23. rožnika t. l. vredjuje to zadevo na Štajarskem. Okrajni zbor bo tedaj imel skrbeti, da se bolj važne ceste razglašajo za deželne ceste, druge pa za okrajne. Skrbeti bo imel, da se ceste dobre ohranijo, da se nove napravijo, da občine svojo dolžnost storijo pri tem delu, da cela dežela kaj pomaga, da zlasti pri nekterih cestah tisti izdatno pripomagajo, ki je največ rabijo, na primer rudarski podvzetniki itd.

Za najbližjo dolžnost se sme v naši deželi šteti, da okrajni zbori skrbijo za gospodarske zadeve. Naj bi v vsakem okraju se napravila saj ena mala gospodarska učilnica, združena z navadno učilnico, v kateri bi se učenci najvišjega razreda učili sadna drevesa cepiti, murve izrežati, — za katero bi se nakupil vsako leto ta ali uni gospodarski stroj (mašina), in se potem izposojeval za plačo, — ktera bi razširjevala dobra semena, žlahtne trte, — kjer bi se učilo, kako gre ravnati z vinom v kleti; kako pametna gnojnišča (zlate rude kmetijstva) napravljati itd. po nauku „Novic“, in

drugih gospodarskih listov. Naj bi se pustilo učeniku nekaj koristi pri tem delu; stroški ne bodo preveliki, opraviti bi se pa dalo dosti.

Tudi kar se tiče prodaje gospodarskih pridelkov, lahko bo pomagal saj nekaj okrajni odbor. Kar se tega tiče, smo še v rokah samih špekulantov, a lahko bi dobiček ostal gospodarjem. Na primer: Če vlada potrebuje lesa, sená itd., zakaj ne bi celi okraj prevzel prodaje? Posamezni prodajalci radi bodo sprejeli več plačo za svoje blago, in če se le drago dobi blago, mora kdo skrbeti za nabiro.

Nadalje bodo se dale napraviti po okrajnih zborih posojilnice za gospodarje. Ne mislim na navadne hranilnice, akoravno bodo dobre tudi te kjerkoli; bolj važna se mi zdi skrb za to, da bo kmet v potrebi lahko dobil denarja brez dragega intabuliranja na poroke ali na menjice v zajem. Na Českem že imajo posojilnic za obrtnike in za kmete na stotine, in sploh bo treba posnemati Čehe, ki že vživajo čez leto do broto okrajnih zborov. Sama postava je suho drevo, sok le bo dala živa delavnost, pa iz soka bo pognalo listje in cvetje in sadje, kakor je pognalo iz delavnosti vrlih Čehov, prvakov v blagi domoljubni delavnosti na Avstrijskem.

Gotovo ne bo najmanjša skrb okrajnih zborov tudi delavnost za poboljšanje národne omike. Kar se tega tiče, bodo menda dobra sredstva: okrajne knjižnice, podpiranje čitalnic, skrb za dobre šole in dobre učnike, tedaj tudi za njihovo dobro in gotovo plačilo, za dobre šolske oglede, za občno obiskovanje šole od strani mladine itd.

Dosti dobrega se bo tudi dalo napraviti gledé z dravilnih zadev. Potreben bode povsod saj en okrajni zdravnik, kjer ga država še ne plačuje; tisti bo moral ozdravljati uboge brez plačila; treba bo skrbeti, da se bodo dobila v vsakem okraju dobra zdravila, da se bo širil nauk o zdravem življenju, zlasti v časih kuge, da se morebiti s časom napravijo okrajne bolnišnice itd.

Nadalje naša postava navaja med okrajnimi zadevami tudi splošno skrb za uboge in blagodarne reči. Kar se tega tiče, gotovo ostane prva dolžnost rodovinom in občinam, vendar bo tudi celi okraj imel precej opraviti v teh zadevah. Kadar se branijo občine in rodovine storiti svojo dolžnost, jih bo treba primorati k njej; in dostikrat bo treba tudi skrbeti saj začasno za tuje uboge. Morebiti postanejo s časom tudi okrajne sirotnice itd.

Vážna je naloga okrajnega zbora gledé občinskih zadev. Kar se tega tiče, imamo skoro polovico občin, kjer se slabo gospodari z občinskim premoženjem; dostikrat je treba pravde, da se le dobi račun od bivšega predstojnika. Ljudje plačujejo občinske doklade, predstojnik jih pa včasih za-se porabi „za svoje pote.“ Dolžnost okrajnega zbora bode, paziti na to, da se ohrani občinsko premoženje; da dovoli združenje dveh ali več občin v samo eno; da dovoljuje občinske nadnavadne doklade na štibro; da dovoljuje prodaje, zastavo ali drugo breme na občinsko premoženje ali blago, ali njega razdelitev, kakor tudi razdelitev letnih ostalih dohodkov med člane kakošne občine; da dovoljuje občinam več posojilo ali poroštvo.

V teh zadevah bo moral dobro pretehtati okrajni zbor: ali je za blagor občinskih zastopnikov; ne bo smel privoliti nikoli, da bi zastopniki rabili svojo moč le za svoj hasek.

Občine naše tudi marsikaj imajo opraviti pri nastanovanju (vkvartirovanju) vojakov, pri vpregi, pri odpeljevanju domu pogranjih ljudi (šub), vendar so naše občine premajhne, in zato preslabe, da bi mogle vse same opraviti. Tedaj bo okrajni zbor lahko

pomagal, da se taka dela izvršijo na občne stroške, menda bodo manjši za vse občine, nego če se delo opravi posebej v vsaki občini. Po postavi se smejo tudi združiti okrajji med seboj, da dosežejo kterejakoli navedenih namenov.

Še drugo važno delo je naloženo okrajnim zborom. Vlada in dežela bote večkrat prašali: kaj misli okrajni zbor o zadevah cele dežele; in takrat bo treba, s tehtno in pametno besedo odgovoriti. Tako menda kmalu pride na vrsto pri okrajnih zborih vprašanje: ali bi se smela kmetu sploh dovoliti prodaja posebnih kosov kake kmetije brez političnega privoljenja pri vsaki posebni prodaji? ali še bo treba nadalje postav, po katerih je posebna podedovavna pravica po smrti kmetov? itd.

Za vse te zadeve mora okrajni zbor tudi se vé da denar priskrbeti; postava daje odsihmal okrajnemu zboru pravo samostalnega gospodarstva v svojih zadevah. Tedaj bo okrajni zbor sam določeval, koliko doklade (do 20%) na cesarske štibre morajo plačevati okrajni prebivalci za okrajne potrebe; koliko se bo potrošilo v ta namen, ter v drugi namen, koliko se more v zajem vzeti, in kako povrniti, komu se zaupa okrajno premoženje; komu se podeli kakošna od okraja plačana služba; kako naj ravnajo in kako se bodo klicali na odgovor okrajni uradniki in posli. Pa okrajni zbor bo tudi nadzornik svojih zadev, vseh računov o svojem premoženji kakor o svojih dohodkih in vse delavnosti svojih odbornikov, članov, uradnikov in poslov.

(Dalje prihodnjič.)

Slovstvene stvari.

Jezikoslovno zrnje. *)

Spisal Fr. Levstik.

(Konec.)

12) Vas, v vas iti, auf besuch gehen, vasovati. — Bavarski: „ins dorf gën, auf besuch aus dem hause gehen. Der Schweizer sagt: ze dorf gën.“ Schmeller I. 395. — Koroško-nemški: „dorf'n, gleichbedeutend mit prent'ln (beim liebchen nächtliche besuche machen) und gass'l gean (dasselbe),“ Lexer 65. 41. 109.

13) Likof; lituš, t. j. krčma (na Koroškem). „Das leit (ältere sprache), das geistige getränk. Alte sprache: lîd, lîth, goth. leithus; Luc. 1. 15: uûin neh lîd ni trinkit, Tatian; vein jah leithu ni drigkhith, Ulphilas; der leitgeb, der geistige getränke ausschenkt; das leithaus, die schenke; der leitkauf (lei'kaf), was bei einem kaufe ausser dem bedungenen kaufpreis gleichsam zur befestigung des abgeschlossenen handels vom käufer noch besonders gegeben und sehr oft gemeinschaftlich vertrunken und verschmauset wird; weinkauf, niedersächsisch: wînkopp, das ist: darangeld.“ Schmeller II. 520. 521.

14) Mustovž. „Das mueshaus (alte sprache), coenaculum. Gem. Reg. chr. II. 300.; ein muesshaus oder vorhaus. Beschreibung des Unterberges 27.“ Schmeller II. 636.

15) Javaljne. — Bavarski: „jawólnét (ja wol nicht).“ Schmeller II. 262. Ta beséda torej nij iz: „je ali ne“, kakor sem jaz prej mislil.

17) Neki v pomenu: dicitur, traditur, na pr.: on je neki bogat, er soll reich sein. Tudi to je v slovenščino vlézlo iz nemščine, kajti drugi Slovani besede „neki“ ne rabijo v tem pomenu. V slovarčku, imenovanem: „erklärung der schwierigeren dialektischen (d. i.

schweizerischen) ausdrücke in Jeremias Gotthelf's (Albert Bitzium) gesammelten schriften von Alb. v. Rütte“ beremo: „neuer, jemand (neki), neuis, etwas; neue 1) irgendwo; 2) ein oft gebrauchtes, unübersetzbares adverbium, das dem satze eine etwas unbestimmte haltung gibt, die aussage nicht als unbedingte wahrheit gelten lässt, z. b. erisch neue nit ufrichtig, — ich halte ihn nicht für ganz aufrichtig“, — slovenski: on neki nij odkritosrčen.“

17) Tabak piti, tabak rauchen; uže Vuk pravi v svojem rečniku: „piti duvan, rauchen (süddeutsch: tabak trinken.)“ Schmeller I. 493. piše: „tabak trinken für schmauchen. Nachdem er die tabackpfeiffen angesetzt und angefangen zu trincken. Altöttinger historie v. 1698. Er seye fünf wälsche meil under dem wasser geschwummen und beynebens drey pfeiffen tabac under wasser ausgetrunken. P. Abraham a sancta Clara.“ — Lexer pravi: in manchen gegenden hört man auch das im bairischen gebirge übliche: tabak trinken, tabak rauchen.“ J. P. Hebel v slovarčku, dodanemu alamanskim pesmim, govori: „tuback trincke, taback rauchen. Noch aus einer alten bedeutung des wortes: trincken, ziehen, trahere. Den freien und reichlichen geist (der lehre) in sich getrunken haben.“

18) Mica, Micka, Maria. Schmeller II. 663. piše: „Miez (b. W. v. Dellling.), Maria.“ Lexer: „Maria: Moia, Moie, Moide, Moiza, Miza, Mieza, Moid'l, Mied'l, Miz'l, Miez'l, Miezile, Moizile.“

19) Cepèr, cempèr, ein kleiner theil von etwas. Ta beséda je uže zato jako sumna, ker se izreka s črko „m“ v sredi in tudi brez nje, kar je do malega samo v tujih besedah. — Lexer: „zumber n. (Unterkranten, Steiermark), ein stück, ein theil von etwas; somera, ein gewisses getraidemass: ein somera korn, ein sumera waitz. Gräfllich v. Henkel'sche archive zu Wolfsberg 1604.“ Schmeller III. 249. 250. piše: „das sumber, sümber (sumpe', summe', sümmer), ein getraide mass: I canistrum, id est I sumpir frumenti, cujus canistri sunt IV metrete. Monumenta boica XI. 44.“

20) Kar se tega (an)tiče, was das anbelangt. — Schmeller III. 123. piše: „so uns anrührt (betrifft). Kr. Lhdl. II. 189. Was mich anberührt (mich betrifft).“

21) cinek, fettauge auf der suppe, cinkast, den weissen staar habend (oboje v Laščah); češki: „cink, ciňk na oku, augenfleck, staar im auge“, Jungmann I. 236. — Bavarski: „der zinken, fettauge auf der fleischsuppe, bei Höfer zinserl. In der alten sprache ist cinco m. albugo, weisser flecken im auge. Den huizon cincun, albuginem.“ Schmeller IV. 273. — Lexer: „zink'n m., dim. zinkele, fettauge, fettbläschen; zinket, zinkelet adj., damit versehen.“

22) Ravs in kavš. — Bavarski: raussen, anraussen einen (Allgäu), ihn anfahren, wild und ungestüm anreden. Alte sprache: ruzan, ältere sprache: russen, schnarchen. Er schlieff, dass er russen wart. Cgm. 270 f. 359. b.; kaussen, kauschen, von kleinen hunden: bellen; zanken; — kauzen, kaunzen: bellen.“ Schmeller II. 336. 346., III. 128. 138.

23) Sakrabort (kletvica). — Schmeller IV. 72. piše: „ausrufe, wie: das (des) walt Gott! oder in schlimmem verstande: das (des) walt der ritt (fieber)! der jarrit walts! der jarrit sol des bawren waltten! (Hans Sachs), kommen wenig mehr vor, indes scheint das desto gewöhnlichere: sakre (oder unschuldiger: sappre oder schlackre) wald! (ohngefähr was: potztausend!) auf ähnliche weise zu erklären.“

24) Posel v pomenu: dienstbote. — Schmeller I. 298. pravi: „der poss, mühlknecht, der possel,

*) V zadnjem listu na 395. strani v 29. vrstici od zdolaj beri: traedesgaerde, nam.: traedesga erde. Pis.

Naj se ne grabi vsako leto listje po navadnem kraju, da se bo lesu gnojilo.

Naj vsak pri sebi pomanjša, kolikor more, potrebo lesa; posebno pa naj gospodarji gledajo, da se pri kurjavi in sicer nič ne potrati, in da se tudi sicer lesa nič po nepotrebnem ne spridi.

Naj se zaredé žive meje, ki so lepše in trdnejše od sklanega ali zdrobljenega lesa, da ne bo treba vsako leto graditi in lesa tratiti in zatirati.

Naj se za kole nasadí dovelj dobrih vrb ali akacij, ki naglo rastejo, lepo, dolgo in trdno kolje dajo, namesti hrastovega, kostanjevega in družega lesa, in naj se v vinogradih po izgledu nemških dežel raji rabi bolj kratko kolje, da ga bo manj treba, in da ga manj strohni, tudi trtam, ki solnce ljubijo, manj sence dela, in naj ga v jeseni po trgatvi pod streho spravijo, da bo dalje trpelo; ker pozimi ne bo gnjilo, in trte bodo poglegle in manj pozeble.

Ker se premog in šota nahajata sèm ter tjà, in ju je obojega pod zemljo veliko več, kakor smo dozdej mislili, naj se ondi, kjer se lahko dobita, ki veliko vročine dasta, namesti lesa za kurjavo obrneta.

Po tem takem se bo vsako leto silno veliko lesa prihranilo in lepo zredilo, in gozdi bodo kmalu v boljšem stanu.

Občinske stvari.

Okrajni zbori na Štajarskem. *)

(Dalje.)

Taki zbori, kakor smo je opisali zadnjikrat, delovali bodo odsihmal, po eden v vsakem okraji namesti cesarske okrajne uradnije; dovoljeno je pa tudi, da se jih več napravi po deželnih postavah. Dokazano je tudi bilo zadnjikrat, kako važne so njihove naloge, tedaj bo tudi ravno tako važno, da se delo zaupa pravim možem. Zatoraj podam

nekaj vrstic o volitvah.

Tudi o okrajnih zborih moremo Slovenci reči, da nismo dobili po postavi one veljave, ki nam gré; al kaj bi pomagalo, sedaj postavo presojevati? Delati moramo, da si ohranimo saj toliko prostora, kolikor se dá pridobiti po živem delu.

Okrajni zbor bo sestavljen iz 24–36 poslancev, ki se izberejo:

- od posestnikov velikih zemljišč;
- od posestnikov velikih obrtnij ali kupčij (oboje se mora tako razumeti, da se posestvo imenuje veliko, ako plačuje saj 60 gld. štibre na leto);
- od mest in trgov okraja;
- od vesí okraja.

Vsak oddelek teh volivcev izvoli četrti del okrajnih poslancev. Res težko, in pri prvi volitvi skoro nemogoče bo Slovincem v svoji lastni zemlji po tej postavi večino doseči v okrajnih zborih. Če hočemo tedaj saj nekaj opraviti, morajo se zbirati v vsakem okraji rodoljubi ali koj sedaj ali saj takrat, ko bodo izdelani in razglašeni od vladinih uradnikov zapisniki volivcev vsakega oddelka. To delo se mora v vsakem okraji posebej opraviti, in vsak okraj mora svoj poseben volilen odbor imeti, ker je popolnoma nemogoče, da bi en odbor delal za vso slovensko deželo na Štajarskem; nikoli ne bi mogel poznati tak odbor dosti vrednih mož v vsakem okraji. Dober pa je nasvet iz Maribora, da bi vsak volilni odbor vsakega okraja naznanil po „Novicah“ in po „Slovincu“ svoje predloge za volitve, pa

ne le po časnikih, temoč tudi na druge načine je bo treba naznanjevati.

Volilni odbor bo tedaj imel pretehtati prvič posestnike velikih zemljišč. Kar se tiče teh, ni nam treba obupati, zakaj, skrbjeno je za to, da imamo v vsakem okraji saj nekoliko slovenskih kmetov, ki plačujejo 60 gold. letne štibre. Teh se bo treba najbolj držati, in skrbeti, da bodo izvoljeni; domoljubnih grajščakov premalo poznam na slovenskem Štajarskem. Če pa ne bi bili sposobni taki kmetje, naj si izvolijo druge sposobne in domoljubne poslance, ker prosto je vsakemu oddelku volilcev, izvoliti si kogar koli za poslanca, če ima le sposobnosti za občinskega odbornika v tem okraji. Sploh se bo moralo tudi gledati, da bo kolikor mogoče izvoljenih na sedežu okrajne uradnije doma ali saj ne daleč od tega sedeža, ker se ne morejo lahko udeležiti vsake seje oddaljeni poslanci. Pri tem se ne bodo smeli pozabiti sposobni in domoljubni duhovniki, uradniki, zdravniki, advokati, notarji itd., akoravno tisti po naši postavi nimajo v nobenem oddelku volilne pravice posebej, če niso po naključbi člani kakošnega volilnega oddelka, na primer: dekan ni volivec za okrajni zbor, če ne plačuje 60 gld. štibre od vživane in lastne zemlje. Zdravnik, čeravno trojni doktor, tudi ni volivec, če ni morebiti po naključbi tudi posestnik tolike lastnine, da plačuje 60 gold. štibre. Vendar pa smejo ti gospodje biti izvoljeni, tedaj, izvolimo je, če so sposobni!

Za volitve drugega oddelka, namreč posestnikov velikih obrtnij in kupčij, ne bo se dalo po mojih mislih od slovenske narodne stranke dosti opraviti. Tedaj tudi ne vem kaj splošnega nasvetovati. Če bodo med temi volivci tū in tam sposobni narodni možje, naj se stori za njih volitev, kolikor je mogoče.

V tretjem oddelku bodo volili mesta in trgi. Število poslancev se mora razdeliti med nje v vsakem okraji po razmeri prebivalcev vsakega mesta in trga, pa tako, da izvoli vsako mesto in vsaki trg po mogočnosti saj enega poslanca. Tisti poslanci bodo izvoljeni v vsakem mestu in trgu posebej od mestnega ali trškega odbora. Za te volitve se tedaj ne more drugače skrbeti, nego če se nagovarjajo in prepričajo mestni in trški zastopniki, da izvolijo tega ali unega sposobnega moža.

Najbolj važen za nas Slovence je četrti oddelek, namreč vesí. Tam je pri nas toliko tisoč duš, kolikor je na primer posamesnih velikih obrtnikov in kupcev v vsakem okraji; tedaj tisoč kmečkih duš veljá toliko, kolikor veljá en sam véliki obrtnik ali kupec. Lepa razmera za nas! Četrti oddelek izvoli svoje okrajne poslance po svojih občinskih županih, po večih občinah se izvolijo še drugi volivci po razmeri; al vendar se sme reči, da imajo naši župani oblast v rokah; okrajne poslance, to je, njih četrtino izvoliti. Tū je treba dobrega nauka, da ne bomo naših Lohningerjev in Feyrer-jev še tudi izvolili za okrajne poslance. Menda se bo dalo nekaj opraviti, če se zbirajo ti volivci (župani) saj enok pred volitvijo, in če se zmenijo, koga hočejo izvoliti. Takega predtečnega zbora bo treba v vsakem okraji, ako nočemo biti prenagljeni pri volitvah.

Postava navaja še druge primerljeje, kaj je namreč treba storiti, če ni toliko volivcev pri posestnikih velikih zemljišč, ali obrtnij in kupčij, kolikor poslancev bi moralo biti od njih izvoljenih; prišla so že tudi razjasnila od c. k. namestnije in od deželnega odbora o nekterih manj razumljivih §§. volilne postave; vse to bode moral dobro pogledati volilni odbor, ali bo mogel kaj rabiti v svojem okraji ali ne. (Kon. prih.)

*) Vsakrat dobro došlo! Lepo prosimo. Več pismeno. Vred.

Dobra navada je: za svoje hiše čast in poštenje skrbeti, ptuje ljudi, ptuje blagó pri miru pustiti, svoje dolžnosti in delo ljubiti, nikoli godrnjati, nikoli drug drugemu ne nagajati ali kljubovati, in zmiraj prijazen, miren in veselega srca biti, kar se zgodi, ako vsak svoje neumne želje kroti, se slabe tovaršije varuje, v Boga zaupa in svoj stan za ljubo ima.

Dobra navada in dober dneven red gospodarju je: vsaki dan sproti po mesecih vse svoje prejemke in stroške v pripravljene bukve tako zapisovati, da so na eni strani prejemki, na drugi strani pa stroški in ob koncu vsacega meseca račun. To bo za-nj veliko veljavo imelo in mu bo tehtnica (vaga), na kateri se bo njegovo premoženje vagalo. To bo njemu in še drugim pregled dajalo, koliko vse njegovo gospodarstvo nese, in ga bo pametne varčnosti učilo; kajti brez rajtbe ne le kupčijstvo, ampak tudi kmetijstvo trdno stati ne more.

S takimi in enakimi navadami gré gospodarstvo na bolje.

Občinske stvari.

Okrajni zbori na Štajarskem.

(Konec.)

Še nekaj moram omeniti. Gotovo se bo v nekterih okrajih marsikteri oglasil, rekoč, naj se kar okrajni predstojnik izvoli za poslanca, morebiti celó za predstojnika okrajnega zbora. Vsa čast tem gospodom; al za prvo volitev gotovo ne bi bilo dobro, jih izvoliti; zakaj, ti gospodje morajo najpred izročiti okrajnim zborom okrajno premoženje in račune; tedaj bo menda boljše, če si bota nasproti stala (ne v sovražnem smislu) tisti, ki račun podá, in tisti, ki ga dobí, dokler ni stvar popolnoma v redu. Pa težko bo tudi večkrat tem gospodom, razločevati blagor svojega okraja od svojih dolžnost do države in do vlade, ki ima ravno krmilo v rokah.

Naj sklenem s kratkim obrisom 3) o načinu delovanja.

Ko bodo izvoljeni okrajni poslanci, morajo si med seboj izbrati okrajni odbor in prvostojnika. Glava je najbolj važna reč; tedaj bo tudi važna stvar, da se zmenijo okrajni poslanci poprej, koga bodo izvolili za prvostojnika. Ta bo namreč vodil zbore; on mora z bistrim očesom paziti kakor hišni gospodar; on mora biti vnet za blagostanje svojega okraja.

Poleg njega bo stalo v vsakem okraji 6 odbornikov, vzlasti zato, da izvršujejo sklepe okrajnega zbora, nekako tudi zato, da delajo po potrebi tudi brez celega zbora, kadar se mudí. Ti odborniki se pa izvolijo tako: Vsak oddelek navedenih štirih oddelkov je izvolil svoje poslance, in poslanci vsakega oddelka si izvolijo po enega odbornika. To so štirje odborniki; še dva odbornika se pa izvolita od vseh poslancev vzajemno. Pri volitvi odbornikov se bo menda pokazalo v vsakem okraji, čegava je večina; dobre odbornike imeti, je ravno tako važno, kakor je važno za posameznega človeka, da ima zdrave roke. Naj bi se tadaj nikjer ne zanemarjalo pretehtovanje in volitev najboljših odbornikov. Prva lastnost se mora iskati ne samo v znanosti, temoč tudi v trdni volji in kreposti, delati za blagor okraja; taka krepost več opravi kakor žlahtno imé.

Dobra lastnost odbornikov bo tudi ta, da niso predalječ od središča okrajnega, kakor je bilo že omenjeno; zakaj človek je skoro več ko na polovico privezan svoji okolici, ne more tedaj vsakokrat na pot, ako je dalječ od središča.

Po naši postavi se mora zbirati vés okrajni zbor

vsaj dvakrat na leto in dan. To je očitno premalo; saj v začetku bo gotovo treba več zborov. Dela bo zadosti; žetev bo velika, da le ne bo premalo delavcev. Dovoljeno je tedaj tudi po postavi, da se smejo okrajni zbori zbirati večkrat po potrebi. Ta naloga bo predstojnikova, da bo zbiral svoj zbor, kolikorkrat se mu bo zdelo potrebno. Menda bo bolje, da ga zbira večkrat, ker narod bode zmirom rajše delal, kar je sklenil vés zbor, kakor kar je sklenil sam odbor, ali celó prvostojnik sam.

Med seboj pa bo delal okrajni zbor, kakor vsaki veči zbor. Predlagalo se bo to in uno; razgovarjalo se bo potem o predlogih; bolj važni predlogi se bodo izročevali odborom, posebno za to izbranim, da je pretehtajo, in potem zboru nasvetujejo, kaj naj se zgodi; sklepalo se bo po večini glasov itd.

Prav iz srca pa želimo, da tudi okrajni zbori bodo stopnica, na kateri se naš slovenski narod povzdigne do prave krščanske, človeške in slovanske omike. Bog daj srečo! *)

Dr. Srnec.

Slovstvo.

* *Lire Sionske* XII. list, za december mesec, je ravnokar prišel na svetlo. 5 lepih pesem obsega za božične praznike. S tem zvezkom pa je prišel tudi XI.; tako ostajata le še VIII. in X. list, s kterima se dovrši prvi tečaj Grbčevega dela. Kdor ni naročen na „Liro“ in želi božičnih napevov, jih še lahko dobí za 25 kr. v Ljubljani v bukvarnici Giontinovi.

Iz literature, ki v nemškem jeziku dela za slovanske interese, navajati imamo:

* „*Blätter für Kunst, Wissen und Antike*“, ki jih izdaja gosp. A. Lukšič na Dunaji namesti prejšnjih „*Slavische Blätter für Literatur, Wissenschaft*“ itd. Naslov je drugačen, tudi obség tega lepoznavskega časnika je razširjen čez meje slovanske; vendar je slovanska literatura in umetnost zastopana v njih tako marljivo, kakor v prejšnjih listih. Ta časnik izhaja 3krat na mesec; cena mu je po pošti za pol leta 4 gld.

* *Der slovenische Dichter France Prešern. Biografische Skizze von Heinrich Penn* — se imenuje knjižica, ki je, kot poseben iztisek iz „*Oesterr. Gartenlaube*“, posvečena dr. Jan. Bleiweis-u, ravnokar v Gradcu prišla na svetlo. V kratkih črticah g. H. Penn, ki s posebno ljubeznijo objema Prešernove poezije, in ki je tudi, kakor je našim čitateljem znano, njegov „*Krst pri Savici*“ v hvaljeni dramatični obliki prinesel na gledišče naše, popisuje v tej knjižici življenje neumrlega našega pesnika, čegar pesmi so take, da se more vvrstiti med pesnike prvake vseh narodov. Hvalevredno je tedaj početje vsako, ktero inostranski svet seznanja s tem, da slovenski jezik, ki ima takega pesnika, je jezik omikan, je jezik kulturni. Žalibog, datak jezik si mora le s silo iskati priznanja zunaj slovenskega sveta, za to, ker so ga verige nemilega potujčevanja naroda našega vkovala v tmine pred svetom. Zato gré hvala rodoljubu, ki je letos Angleže seznanil s Prešernom, hvala pa tudi gosp. Pennu, da zdaj nemškemu svetu kaže mojstra našega. Zato pa je tudi želeti, da

*) Štajarci ste tako srečni, da imate okrajne zástope (Bezirksvertretung), ki jih pri nas na Kranjskem še milo pogrešamo. Cenite tedaj, kakor Vam v tem sestavku priporoča pravi Vaš prijatelj, izkušeni gosp. dr. Srnec, to prevažno napravo, kakor po pravici zasluži, zakaj po nji dobí narod velik kos gosposkine oblasti v svoje roke. Bog ne daj, da bi nam lastna nečimurnost pokvarila, kar nam ponuja ustavna postava. Vred.